

4/949
13234/3/565

**T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI**

SAYI : B.01.0.KKB.01-18/A-1-2002-64

25 / 01 / 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 14 Ocak 2002 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-12729/30369 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 10.01.2002 gününde kabul edilen, 4739 sayılı "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" incelenmiştir:

1- 4739 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin (A) fıkrasıyla değiştirilen, 4603 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun"un geçici 1. maddesinin 3. fıkrasında,

- Bu bankalarda 31.12.2002 gününden sonra özel hukuk kurallarına bağlı olmayan personel çalıştırılmayacağı,

- Yeniden yapılandırma sürecinde bankaların yönetim kurullarınca gerek özel hukuk kurallarına göre çalıştırılmak üzere kendisine sözleşme önerilen, ancak özel hukuk kurallarına göre çalışmayı kabul etmeyen, gerekse özel hukuk hükümlerine göre çalışması uygun görülmeyip sözleşme imzalanması uygun görülmeyen personelin, bankaların yönetim kurullarınca Devlet Personel Başkanlığı'na bildirileceği,

- Devlet Personel Başkanlığı'nın kendisine bildirilen personel listelerini en geç kırkbeş gün içinde saptayacağı kamu kurum ve kuruluşlarındaki boş kadro ve pozisyonlara atanmalarını sağlamak üzere ilgili kurum ya da kuruluşa göndereceği,

kurala bağlanmıştır.

Bu düzenleme ile, kamu bankalarında çalıştırılması uygun görülen tüm personelin 2002 yılı sonuna kadar özel hukuk statüsüne geçirilmesi öngörülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Emlak Bankası, 4603 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin 5. fıkrası ile 233 ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerin kapsamından, bir başka deyişle kamu iktisadi teşebbüsleri statüsünden çıkarılmış, aynı maddenin 2. fıkrasında da, bu bankaların, anonim şirket statüsünde olduğu ve bu Yasa'da yer verilen kurallar dışında 4389 sayılı Bankalar Yasası ile genel kurallara bağlı bulunduğu belirtilmiştir. Böylece, anılan bankalar, Yasa'nın yürürlüğe girdiği 25.11.2000 gününden başlayarak özel hukuk kurallarına bağlı duruma getirilmişlerdir.

Bununla birlikte, sermayesinin tümü kamuya ilişkin olan bu bankaların, yeniden yapılandırma ve özelleştirme çalışmaları tamamlanıncaya ve sermayelerindeki kamu payı yüzde ellinin altına düşünceye kadar kamu bankası niteliğini, dolayısıyla personelinin de kamu görevlisi statüsünü koruyacağı açıktır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 22.01.1996 günlü, 1996/1 sayılı ilke kararında; özelleştirme kapsamına alınan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının, özel hukuk tüzel kişiliğine geçiş döneminde kamu kurumu olma niteliğini tümüyle yitirmemiş oldukları, bu kurumlarda çalışan sözleşmeli ve kapsam dışı personelin kamu personeli sayıldıkları, idare ile olan ilişkileri nedeniyle açılan davalarda işlemin yasaya ve hukuka uygun olup olmadığının incelenmesinin idari yargı yerinin görevine girdiği kabul edilmiştir.

Bu karar da, özelleştirme işlemi tamamlanıp sermayesindeki kamu payı yüzde ellinin altına düşmeyen kamu kuruluşlarında çalışan personelin idare ile olan ilişkilerinde, idare hukuku alanına giren statü hukukunun geçerli olduğunu ve personelin kamu görevlisi niteliğini sürdürdüğünü göstermektedir.

Anayasa'nın 128. maddesinde, Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ile diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, anılan maddede, hizmetleri yalnız kamusal yönetim biçimiyle değil, özel yönetim biçimiyle yürütülen kamu kuruluşları da kapsama alınmış ve bu kuruluşlardaki asli ve sürekli hizmetlerin kamu görevlilerince yürütüleceği kurala bağlanmıştır.

4603 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin 2. fıkrasında, yeniden yapılandırma işlemlerinin tamamlanmasından sonra kamu bankalarının hisse satış işlemlerinin 4046 sayılı Yasa kuralları çerçevesinde sonuçlandırılacağı, yeniden yapılandırma ve hisse satış işlemlerinin bu Yasa'nın yürürlüğe girmesinden itibaren üç yıl içinde bitirileceği, Bakanlar Kurulu'nun bu süreyi bir kez olmak üzere yarısı kadar uzatabileceği vurgulanmıştır.

Yeniden yapılandırma ve özelleştirme süreci, Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlandığı 25.11.2000 gününde başlamıştır. Özelleştirme süreci, süre uzatılmazsa 25.11.2003 gününe kadar tamamlanacaktır. Dolayısıyla, özelleştirme işlemleri bitirilmeden ve bu süre içinde kamu bankası statüsü süren bankaların, kamu hukuku statüsünde olması gereken personeli özel hukuk kurallarına bağlı duruma getirilecektir.

Oysa, kamu bankalarını kamu iktisadi teşebbüsü statüsünden çıkarıp özel hukuk kurallarına bağlı kılan 4603 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin 3. fıkrasında, Yasa'nın yürürlüğe girdiği günde bu bankalarda görevde bulunan personelin aylıkları, özlük hakları ve emeklilikleri yönünden bağlı oldukları kuralların uygulamasının sürdürüleceği vurgulanmıştır.

Görüldüğü gibi, başlangıçta Yasa Koyucu, kamu bankalarını bankacılık işlemleri yönünden özel hukuk kurallarına bağlı kılmasına karşın, personelin kamu görevlisi statüsünü sürdürmesini öngörmüştür.

Açıklanan gerekçelerle, özelleştirme işlemi bitmeden ya da sermayesindeki kamu payı yüzde ellinin altına düşmeden, kamu bankalarındaki tüm personelin özel hukuk kurallarına bağlı duruma getirilmesinin hukukla bağdaşmayacağı düşünülmektedir.

2- a) 4739 sayılı Yasa'nın "Denetim" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasında, özel yasalarla kurulan, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların yıllık hesaplarının, Başbakanlık'ca belirlenen Başbakanlık müfettişi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetçisi ve Maliye müfettişinden oluşan bir komisyon tarafından denetlenmesi öngörülmüştür.

Anılan fıkra, yıllık hesapların denetlenmesi sonucunda ne gibi işlem yapılacağı belirtilmemiştir.

Özel bütçeli kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların denetlenmesi konusunda Anayasa'da açık bir kural bulunmadığından, öncelikle bunların gelirlerinin kamu geliri olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Söz konusu kurul, üst kurul ve kurumlar kamu tüzel kişiliğini haiz olduklarına göre, bunların gelirlerinin kamu geliri olduğunda duraksanamaz.

Kamu gelirlerinden yapılacak giderlerin denetimi konusunda Anayasa'da iki yöntem benimsenmiştir.

Anayasa'nın 160. maddesinde, Sayıştay'ın, genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemekle görevli olduğu belirtilmiş; 165. maddesinde de, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ya da dolaylı olarak Devlete ilişkin kamu kuruluş ve ortaklıklarının Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce denetlenmesi esaslarının yasayla düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa Koyucu'nun anılan maddelerde benimsediği sisteme göre, kamu gelirleri, giderleri ve mallarının denetimine ilişkin kuralların, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimini öngörecektir. Anayasa'da, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimi dışında bir yöntem kabul edilmemiş, genel kuralın ayrıklığına da yer verilmemiştir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında 3346 sayılı Yasa ile ilgili 28.01.1988 günlü, E.1987/12, K.1988/3 sayılı kararında, "Yasaya bırakılan, denetleme esaslarının düzenlenmesidir. Yasayla düzenleme yapılırken, kimi kuruluşların denetim dışında tutulması, Anayasa'nın kapsamını belirleyen buyurucu kuralına aykırılık oluşturur" denilerek, bu husus açıkça vurgulanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Anayasa'nın 98, 99 ve 100. maddelerinde yazılı soru, Meclis araştırması, genel görüşme, gensoru ve Meclis soruşturması gibi yöntemlerle denetim yapma olanağına sahip bulunması, yukarıda yapılan değerlendirmenin haklılığını ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü, bu denetim yöntemlerine karşın, Anayasa Koyucu'nun kamu gelir, gider ve mallarının denetimi konusunda özel kurallar koyması, bu kurallara uyulmasını zorunlu kılmaktadır.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi'nin aynı kararında, "Bu yapı içerisinde, kamu iktisadi teşebbüsü kavramının fonları kapsamadığı söylenebilir. Ancak bütçeden, bütçe içi ya da bütçe dışı kamu kaynaklarından oluşan, tüzel kişiliğe sahip ve bir kamu hizmeti yapmak üzere bir amaca tahsis edilen fonların, Anayasa'nın 165. maddesine göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce denetlenmesi esasları kanunla düzenlenmesi gereken, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları arasında bulunduğu kuşkusuzdur" denilerek, 165. madde bağlamında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetimine bağlı tutulacak kamu kuruluşları saptanırken uygulanacak ölçütler belirlenmiştir.

Buna göre, geliri bütçeden, bütçe içi ya da bütçe dışı kamu kaynaklarından oluşan, tüzel kişiliğe sahip ve bir kamu hizmeti yapmak üzere kurulan kamu kuruluşları Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetimine bağlı olacaklardır. Özel yasalarla kurulan ve gelirlerinin kamu geliri olduğunda kuşku duyulmayan kurul, üst kurul ya da kurumların bu ölçütlerin tümünü taşıdığı açıktır.

İncelenen Yasa'nın 7. maddesinin ikinci fıkrasındaki "...Bu kurul ve kuruluşlar faaliyetlerine ilişkin olarak yılda bir defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirir" kuralı, Anayasa'ya uygunluğu sağlayıcı bir düzenleme değildir. Çünkü, "bilgilendirme"nin, "denetim"den beklenen sonuçları doğurmayacağı ortadadır.

Anayasa Mahkemesi'nin yine aynı kararının incelenmesinden, yasada, kamu kuruluşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetiminde olduğunu belirtmenin yeterli olmayacağı, denetim yönteminin de önem taşıdığı sonucuna varmak olanaklıdır. Anayasa Mahkemesi, 3346 sayılı Yasa'daki, "Bu denetim, fonların bağlı olduğu bakanlıkların yeni yıl bütçe kanun tasarılarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, Anayasa'nın 162. maddesinde belirtilen usule göre ve fonların müteakip yıl bütçe tahminleri ile bir önceki yıl faaliyet sonuçları üzerinden yapılır" kuralını, gerekli denetimi sağlamayacağı gerekçesiyle iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, Tanıtma Fonu İle Vergi İdaresini Geliştirme Fonu'na ilişkin yasalarda öngörülen ve denetimi üç kamu görevlisinden oluşan komisyona bırakan yöntemi de, Anayasa'da getirilen sisteme aykırı bulmuştur. (24.02.1987 günlü, E.1985/24, K.1987/6 sayılı; 19.03.1987 günlü, E.1986/5, K.1987/7 sayılı kararlar)

Ayrıca, idari ve mali özerkliği bulunan kamu tüzel kişilerinin yıllık hesaplarının, yönetim örgütü içinde yer alan teftiş ve denetim kurumları görevlilerinden oluşan bir komisyonca denetlenmesi, kurulların "özerk" niteliğiyle de bağdaşmamaktadır.

Birbirini tamamlayan düşünce,kanaat ve basın özgürlüğü ile ilgili alanda görev yapan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile temel hak ve özgürlüklerle ilgili alanlarda görev yapan diğer kurul, üst kurul ve kurumların denetiminin yönetim birimlerinin müfettişlerinden oluşan bir komisyonca yapılması, bağımsız ve yansız olması gereken bu gibi kurul, üst kurul ve kurumların görev kapsamıyla da bağdaşmamaktadır.

Madde kapsamına giren kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların yıllık hesaplarının denetlenmesi görev ve yetkisinin, Anayasa'nın 160. maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapma görev ve yetkisiyle donatılan ve bağımsız bir Yüksek Denetleme Organı olan Sayıştay'a verilmesi, kurulların "özerk" yapısına daha uygun düşecektir.

Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştay'ın, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak yanında, "kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla" görevli olduğu belirtildiğinden, Sayıştay'a verilecek böyle bir görevin anayasal dayanağı da bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, incelenen Yasa'nın 7. maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimini öngörmeyen içeriğiyle anayasal sisteme uygun düşmemektedir.

Üstelik, anılan madde ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştay'ın ve düzenlediği raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu'nca karara bağlanan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun denetimindeki kimi özerk kurumlar da bu kapsamdan çıkarılmaktadır.

Gerçekten, yürürlükteki kurallara göre Rekabet Kurumu ile Telekomünikasyon Kurumu Sayıştay'ın, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile Şeker Kurumu da Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun denetimine bağlı iken, Yasa'nın 7. maddesinde, bu kurumların, diğer kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumlar bağlamında, özel komisyonca denetlenmeleri öngörülmüştür.

Öte yandan, Hükümetimiz ile Dünya Bankası (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası) arasında imzalanan ve 12.07.2001 günlü, 2001/2706 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanan "Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredisi"ne ilişkin anlaşma gereğince "Kamu Harcama Yönetimi Reformu" çalışmalarına hız verilmiştir.

Bu reformun temel alanlarından birini Sayıştay denetiminin kapsamının genişletilmesi oluşturmakta, Hükümetimizin de yapılan anlaşma bağlamında bu yönde açık taahhüdü bulunmaktadır.

Söz konusu anlaşma eki belgelere göre, Sayıştay'ın denetim alanının, özerk kurumları, sosyal güvenlik kuruluşlarını, bütçe dışı fonları ve tüm Hükümet kuruluşlarını kapsayacak biçimde genişletilmesine yönelik, gerekli hukuksal değişiklikleri de içerecek bir eylem planı hazırlanması da taahhütler arasındadır.

b) 4739 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin son fıkrasında, bu madde kapsamındaki kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların yasalarındaki ve diğer yasalardaki bu maddeye aykırı kuralların uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 108. maddesinde, "İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluştaki, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar" kuralı bulunmakta; 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Yasa'nın 2. maddesinde de, Anayasa'nın 108. maddesi kuralı yinelenerek, Devlet Denetleme Kurulu'nun görev alanı belirlenmektedir.

Özel yasalarla kurulan, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumlar Devlet Denetleme Kurulu'nun görev ve yetki alanına girmektedir.

Devlet Denetleme Kurulu'nun bu görev ve yetkisi Yasa'dan önce Anayasa'dan kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle, 4739 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin son fıkrası kuralı, Anayasa'nın 108. maddesine açık aykırılık oluşturmaktadır.

3- 4739 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinin ikinci fıkrasında, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Yönetim, Denetim ve Tasfiye kurulu üyelerinin bu Yasa ve 4603 sayılı Yasa kuralları çerçevesinde yaptıkları işlemlerden dolayı hukuksal sorumluluklarının, bankacılık sektöründe etkinlikte bulunan özel bankaların yönetim, denetim ve tasfiye kurullarına uygulanan özel hukuk hükümlerine ve mevzuata bağlı oldukları; üçüncü fıkrasında da, bu üyelerin ceza ve idare hukuku yönünden memur sayılamayacakları öngörülmüştür.

Yukarıda (1) sayılı bölümde belirtildiği gibi, bu bankaların, sermayelerindeki kamu payı yüzde ellinin altına düşünceye kadar kamu bankası niteliği taşıdıkları ve bu dönem içinde bankaların yönetim, denetim ve tasfiye kurulları üyelerinin, diğer personel gibi kamu kaynaklarını kullanan kamu görevlileri olduğu açıktır.

Üstelik, 4603 sayılı Yasa'nın 2. maddesi uyarınca 28.03.2001 günlü, 2001/2002 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan "Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi'nin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar"ın 4. maddesinde, yeniden yapılandırma ve özelleştirmeye hazırlık işlemleri için gereksinim duyulan kaynağın, genel bütçeden ve uluslararası finans kuruluşlarından sağlanacak kaynaklardan karşılanacağı belirtilmiştir.

Özel hukuk kurallarına bağlı tutulmalarına karşın, sermayeleri kamuya ilişkin olduğuna ve bu bankaların yeniden yapılandırılarak özelleştirmeye hazırlanmaları bir kamu görevi niteliğinde bulunduğuna göre, yeniden yapılandırma sürecinde işlemleri yürütecek görevlilerin, sorumluluk yönünden özel hukuk kurallarına bağlı kılınması hukuka uygun düşmemektedir.

Kamu bankalarında çalışan personel özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar kamu görevlisi sayılırken, yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyelerinin sorumluluk yönünden bu statüden çıkarılması hakkı bir nedene dayandırılmaz. Bu durum, yapılan düzenlemenin hukuka aykırılığını daha somut biçimde ortaya koymaktadır.

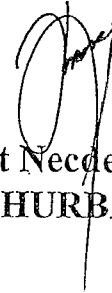
Öte yandan, 4603 sayılı Yasa'ya 20.06.2001 günlü, 4684 sayılı Yasa'yla eklenen geçici 5. maddede getirilen, kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ile görevli yönetim ve denetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin özel düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne açılan davanın incelemesi sürmektedir.

Söz konusu geçici madde düzenlemesinin, Anayasa Mahkemesi'nce Anayasa'ya uygun bulunması durumunda yürürlüğünü sürdüreceği ve sorumluluk hukuku yönünden getirilen bu farklı statünün varlığını koruyacağı kuşkusuzdur.

Ancak, anılan geçici maddenin Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi durumunda, Anayasa'ya uygun bir düzenlemenin yapılması kaçınılmaz olacaktır.

Oysa, incelenen 4739 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki düzenlemeler, 4603 sayılı Yasa'nın geçici 5. maddesindeki dava konusu düzenlemeden daha geniş kapsamdadır.

Anayasa'nın 4709 sayılı Yasa ile değişik 89. ve 104. maddeleri uyarınca, yayımlanması yukarıdaki gerekçelerle kısmen uygun bulunmayan 4739 sayılı "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"; 6., 7. ve geçici 1. maddelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir kez daha görüşülmesi için ekte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

MALÎ SEKTÖRE OLAN BORÇLARIN YENİDEN YAPILANDIRILMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 4739

Kabul Tarihi : 10.1.2002

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, özel finans kurumları ve kendi özel mevzuatları uyarınca alınan izinler dahilinde faaliyette bulunan diğer malî kurumlar tarafından, bankalar ve diğer malî kurumlar ile kredi ilişkisi içinde bulunup, finansal darboğaz yaşayan borçluların; finansal yeniden yapılandırma çerçevesinde belirlenecek süre ve koşullarla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kredilerle ilgili olarak vadeleri uzatmak, krediyi yenilemek, ilave yeni kredi vermek, anapara ve/veya faiz indirmek, faizden vazgeçmek, kredileri kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, kredileri aynî, nakdi ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir ve temlik etmek, kredileri borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, diğer bankalarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi alınacak tedbirlerle malî kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve katma değer yaratmaya devam etmelerine imkan verilmesinin sağlanmasıdır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen; kredileri kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, kredileri aynî bir bedel karşılığı devir ve temlik etmek, kredileri borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığı kısmen veya tamamen tasfiye etmek işlemleri 4603 sayılı Kanuna tâbi bankalar ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalar tarafından yapılamaz.

Finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmaları

MADDE 2.- Bankalar ve özel finans kurumları ile diğer malî kurumlar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketinin alacakları, Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanacak alacaklı kurumların yetkili temsilcilerince imzalanacak ve onaylama ve kabule ilişkin genel şartları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek olan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları kapsamında ve bu Anlaşmaların Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından onaylandığı tarihten itibaren üç yıllık bir süre içinde finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine bağlanmak şartıyla gerektiğinde ilave finansman da sağlanmak suretiyle yeniden yapılandırılabilir veya yeni itfa planlarına bağlanabilir.

Gerektiğinde ilave finansman da sağlanmak suretiyle yeniden yapılandırılacak veya yeni bir itfa planına bağlanacak alacakların kapsamı, borçluların nitelikleri, asgari tutar ve şartları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-2-

ve alacaklılar ile borçlular arasında ayrı ayrı imzalanacak finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerinin asgari unsurları birinci fıkradaki usulle saptanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları ile belirlenir. Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarını imzalamayanlar tarafından yapılacak sözleşme ve işlemler için bu Kanunun ilgili madde hükümleri uygulanmaz.

Alacaklı ve borçlu taraflar arasında imzalanacak finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine bankalar, özel finans kurumları ve diğer malî kurumlar dışında kalan alacaklılar da taraf sıfatıyla katılabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi, hisseleri kısmen ya da tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna ait bankalar, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına ve bu Anlaşmalar kapsamında borçları gerektiğinde ilave finansman da sağlanmak suretiyle yeniden yapılandırılan veya yeni bir itfa planına bağlanan borçlularla yapılacak finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine taraf olmaya yetkilidir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketi, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına ve bu Anlaşmalar kapsamında borçlularla yapılacak finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine ilave finansman sağlamamak kaydıyla taraf olabilirler.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına göre gerektiğinde ilave finansman da sağlanmak suretiyle yeniden yapılandırılan veya yeni bir itfa planına bağlanan krediler ve diğer alacaklardan, Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tâbi olanları, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin tecil süresi ve teminat şartlarına bağlı olmaksızın, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına göre taksitlendirmeye ve tecil etmeye yetkilidir.

Vergi istisnaları ve teşvik belgeleri

MADDE 3.- Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları hükümleri kapsamında düzenlenecek finansal yeniden yapılandırma sözleşmeleri ve bu sözleşmeler kapsamında yapılacak işlemlerle ilgili olarak aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Çerçeve anlaşması, düzenlenen sözleşmeler ve bu çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmelerde belirlenen esaslar uyarınca yapılacak işlemler ve düzenlenecek kağıtlar 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisi ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan,

b) Çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler uyarınca alacaklı kuruluşlar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-3-

c) Çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler kapsamında alacaklı kuruluşların iktisap edecekleri motorlu taşıtlar 1318 sayılı Finansman Kanununa göre ödenecek taşıt alım vergisinden,

d) Çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler kapsamında kullanılan ve kullanılacak krediler kaynak kullanımı destekleme fonundan,

Ve diğer benzeri vergi, resim, harç, fon yükümlülüklerinden (4306 sayılı Kanun uyarınca ödenmesi gereken Eğitime Katkı Payı hariç) istisna edilmiştir.

İstisna (Taşıt Alım Vergisi hariç), alacaklı kuruluşların çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler uyarınca edindikleri varlıkları elden çıkardıkları hallerde de uygulanır.

İstisna uygulaması, sözleşme hükümlerinin borçlu firmalar tarafından yerine getirilememesi veya getirilmemesi hallerinde alacağın hukuki yollardan tahsili aşamalarında ödenmesi gereken vergi, resim ve harçlar açısından da geçerlidir.

Sözleşme hükümleri uyarınca tahsilinden vazgeçilen alacak tutarları Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre alacaklı için değersiz alacak, borçlu için ise vazgeçilen alacak olarak dikkate alınır.

Sözleşme ile uygulamaya konulan işlemlerin gerçekleşmemesi halinde dahi, uygulanmış olan vergi, resim ve harç istisnaları geri alınmaz.

Finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine göre borçları yeniden yapılandırılan ve yeni bir itfa planına bağlanan borçlular tarafından alınmış olan teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt süreleri, sözleşmeler ile belirlenen süreler kadar uzatılmış sayılır.

Bankalar, özel finans kurumları ve diğer malî kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve yeniden yapılandırılarak satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenecek varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, kuruluş işlemleri de dahil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan, her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, 1318 sayılı Finansman Kanununa göre ödenecek taşıt alım vergisinden, kaynak kullanımı destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 uncu maddesi hükmünden istisnadır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bu şirketlere, hiçbir şekil ve suretle şirket sermayesinin yüzde yirmisini aşmamak kaydıyla, sermaye sağlamak suretiyle katılmaya yetkilidir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde bankalar arasında alım ve satım işlemine konu edilen alacaklar ve bu alacakların teminatını oluşturan değerlerin devir ve temlik için yapılacak işlemler ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar için, yedinci fıkrada belirtilen vergi, resim, harç ve fon istisnaları 31.12.2004 tarihine kadar aynen uygulanır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-4-

3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan düzenleme

MADDE 4.- 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 30.- Bu Kanunun 38 inci maddesine göre yapılacak bölünmelerde Türk Ticaret Kanununun 404 üncü maddesi uygulanmaz.

18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununda yapılan düzenlemeler

MADDE 5.- A) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 3 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Kurul üyeleri, görevlerinden ayrılmasını izleyen iki yıl içinde, yönetim ve denetimleri veya hisseleri Fona intikal eden bankalar hariç olmak üzere, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev alamazlar. Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları mesleki ilkeler Kurulca belirlenir.

B) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendine (ab) alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (ac) alt bendi eklenmiş, ayrıca, aynı maddenin (5) numaralı fıkrasının (c) bendinin ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

ac) Devralınan zararlar sonucunda hisselerinin tamamına sahip olunamaması halinde, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşülmesi suretiyle hesaplanacak sermaye esas alınmak üzere bulunacak hisse bedelinin Kurulca belirlenecek süre içinde banka hissedarlarına ödenmesi karşılığında hisselerini devralmaya,

Bu Kanun hükümlerine göre temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri Fona intikal eden bankaların, tasfiyeleri Fon eliyle yürütülen bankaların iflas idarelerinin ve hisseleri kısmen veya tamamen Fona intikal eden bankaların Fon tarafından borçlarının ve/veya taahhütlerinin üstlenilmesi ve/veya alacaklarının devralınması halinde Fonun, üstlendiği borçlar ve/veya taahhütler ile devraldığı alacaklarla ilgili devir ve temlik sözleşmeleri, her türlü teminatın tesisi ve kaldırılması, sözleşmelerin bozulması, dava ve icra takipleri ile bu borçlar ve/veya alacaklar ve/veya taahhütlerle ilgili diğer her türlü işlemler ve bu işlemlerle ilgili düzenlenen kağıtlar, eğitime katkı payı hariç olmak üzere her türlü vergi, resim, harç, fonlar ve 2548 sayılı Cezaevleri ile Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesi hükmünden istisnadır. Bu işlemlerden kaynaklanan döner sermaye ücreti ödenmez ve diğer kesintiler yapılmaz. Ayrıca, alacağa karşılık menkul veya gayrimenkul bir malın rızacı veya icraen Fon tarafından veya yönetim ve denetimleri veya hisseleri Fona intikal eden bankalar tarafından satın alınması halinde bu işlemlerle ilgili olarak tarafların ödemekle yükümlü olduğu vergi, resim, harç (eğitime katkı payı hariç) ve döner sermaye ücreti gibi malî yükümlülükler aranmaz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-5-

C) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (6) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan "yapacağı anlaşmalar çerçevesinde kamusal sermayeli olanlar da dahil olmak üzere diğer bankalar aracılığıyla Fon nam ve hesabına bunları nakde tahvil ettirmeye" ifadesi "yapacağı anlaşmalar çerçevesinde kamusal sermayeli olanlar da dahil olmak üzere diğer bankalar veya üçüncü kişiler aracılığıyla Fon nam ve hesabına bunları nakde tahvil ettirmeye" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin (6) numaralı fıkrasının (b) bendinden sonra "ve gerekli göreceği" ifadesinden önce gelmek üzere aşağıdaki (c) bendi ve aynı fıkranın sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

c) Hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesine imkan bulunmaması halinde, (a) ve (b) bentlerindeki yetkileri yanında, bu fıkradaki sınırlamalarla bağlı olmaksızın, varlık ve yükümlülüklerini devralmaya ve/veya varlık ve yükümlülükleri ile ilgili her türlü işlemi yapmaya,

Fon, bu fıkra hükümlerine göre hisseleri kendisine intikal eden bankaların, ekonomik değeri olan iştirakleriyle ilgili olarak 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanmaksızın yapılacak sermaye artırımları da dahil olmak üzere, yeniden yapılandırma amacıyla Kurulca belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde kaynak sağlamak da dahil gerekli her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

D) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (7) numaralı fıkrasının üçüncü paragrafının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Bu bankaların başka bir bankaya devredilmesi ya da başka bir bankayla birleşmesi, hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesi ya da tasfiyelerine karar verilmesi hallerinde, bu işlemlerin tamamlanmasını takip eden iki yıl içinde, bankanın sorumlulukları tespit edilen yönetim kurulu eski üyeleri ile eski denetçileri aleyhine, varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın Fon adına tazmini istemiyle, Fon tarafından 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine istinaden dava açılabilir.

E) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "Fon, devraldığı alacakla ilgili olarak iskonto da dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunmaya, sulh olmaya, alacağına mahsuben menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakları hiçbir sınırlamaya tâbi olmaksızın devralmaya yetkilidir." cümlesi, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Fon, devraldığı ve dava veya iflas takibine konu etmekle görevli ve yetkili olduğu alacakları da dahil olmak üzere bu Kanunda yazılı her türlü alacakları ile ilgili olarak iskonto da dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunmaya, sulh olmaya, alacağına mahsuben menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakları hiçbir sınırlamaya tâbi olmaksızın devralmaya ve alacağın yeniden itfa planına bağlanması da dahil olmak üzere borçlularla anlaşma yapmaya ve borçlularla yaptığı anlaşmalar kapsamında 14 ve 17 nci maddeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-6-

uyarınca Kurulca belirlenecek esas ve usuller dahilinde muhafaza tedbiri uygulayıp, uygulamamaya, dava açıp açmamaya veya açılmış bulunan hukuk davalarının yapılan anlaşma süresince durdurulmasını mahkemeden istemeye yetkilidir.

F) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (4) numaralı fıkrasına, birinci bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

Fon işlemlerini yürütmeye Başkana yardımcı olmak üzere Kurul kararıyla Kurum başkan yardımcısı statüsünde ve Kurum başkan yardımcılarında aranan şartları taşıyan üç Fon başkan yardımcısı atanabilir.

G) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (9) numaralı fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) Fon tarafından, hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın borçlarının, taahhütlerinin yüklenilmesi veya alacaklarının devralınması halinde, bu borç, taahhüt ve alacaklarla ilgili olarak, 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunundan doğanlar ve takibi şikayete bağlı suçlar dahil olmak üzere açılmış veya açılacak her türlü ceza davalarında, alacağın devralındığı veya borcun, taahhüdün yüklenildiği tarihten itibaren, suçtan zarar gören olarak, Fon müdahil sıfatını kazanır. Bu davalara bağlı şahsî haklar dahi Fona ait olur.

b) Fon tarafından, hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın borçlarının, taahhütlerinin yüklenilmesi veya alacaklarının devralınması halinde, bu borç, taahhüt ve alacaklarla ilgili olarak, Fonun taraf olduğu icra takipleri ile icra takiplerinden kaynaklanan her türlü hukuk davalarının kısmen veya tamamen Fon aleyhine neticelenmesi halinde, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı tazminat ve cezalar Fon hakkında uygulanmaz.

c) Fon tarafından, hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın borçlarının, taahhütlerinin yüklenilmesi veya alacaklarının devralınması halinde, bu borç, taahhüt ve alacaklarla ilgili olarak açılmış veya açılacak dava ve icra takiplerinde kanunlarda yazılı zamanaşımı ve hak düşürücü süreler dahil her türlü süre alacağın devralındığı veya borcun, taahhüdün yüklenildiği tarihten itibaren Fon bakımından dokuz ay süre ile durur.

H) 4389 sayılı Bankalar Kanununun 24 üncü maddesinin (6) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

Fon tarafından 15 inci maddenin (7) numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden atanan yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile yönetim ve denetimi veya hisseleri Fona intikal eden bankaların iştiraklerinde bu bankaları temsilen görev yapan yönetim ve denetim kurulu üyeleri aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılan ve açılacak her türlü tazminat ve alacak davaları Fon aleyhine açılmış sayılır. Bu kişilerin görevlerini kötüye kullandıklarına hükmolunması halinde kendilerine rücu edilir. Bu şekilde atanan yöneticilere bu iştiraklerin kamu borçları nedeniyle şahsî sorumluluk yüklenemez.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-7-

İ) 4389 sayılı Bankalar Kanununun Geçici 2 nci maddesinin (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

f) Bankalar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açtıkları kredilerini dört yıl içinde bu Kanun hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

J) 4389 sayılı Bankalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4.- 1. Kurul, bankacılık sisteminde güven ve istikrarı korumak ve ekonomik krizin bankaların sermayeleri üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf etmek amacıyla, bu Kanunun diğer maddelerinde yer alan hükümler saklı kalmak üzere; Türkiye'de kurulu mevduat kabulüne yetkili özel sermayeli bankaların, krediler ve diğer alacaklar için ayrılması gereken karşılıklardan, kur değişimlerinden veya diğer faaliyetlerinden kaynaklanan zararlarının belirlenerek malî durumlarını yansıtan malî tablolarının hazırlanmasını sağlamak üzere, her bir bankanın sözleşmeli bağımsız denetim kuruluşunu, bankada denetim yapmakla görevlendirir.

Bağımsız denetim kuruluşları tarafından 31 Aralık 2001 bilanço tarihi itibarıyla düzenlenen malî tablolar esas alınarak, bilanço tarihinden sonra malî tabloları etkileyebilecek hususlar da dikkate alınmak suretiyle yapılacak özel denetimin kapsamı ve bu denetimde uygulanacak esas ve usuller Kurul tarafından belirlenerek duyurulur.

2. Bağımsız denetim kuruluşu tarafından düzenlenen malî tablolarla ilgili rapor, Kurumca belirlenecek ikinci bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından denetim ilke ve esaslarına uygunluk yönünden incelenir.

3. Bağımsız denetim kuruluşlarınca düzenlenen rapor ve malî tablolar, Kurum tarafından yapılan gözetim ve denetim sonucunda her bir banka için yapılmış olan tespitlerle karşılaştırılarak, bankanın malî durumunu tam olarak yansıtıp yansıtmadığı ve esas ve usullere uygunluğu açısından ilgili bankanın görüşleri de alınarak Kurumca değerlendirilir.

4. Bankaların yukarıdaki usule göre denetimden geçen ve Kurum tarafından yapılan değerlendirmede yeterli bulunan malî tabloları ile bağımsız denetim kuruluşunun malî tablolara ilişkin raporu, bu tespitler neticesinde ortaya çıkan, Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca düzenlenen sermaye yeterliliği standart oranı, bu oranın yüzde sekizin altında olması halinde yüzde sekize ulaşabilmek için gerekli sermaye tutarı, sermayenin artırılması veya sermaye benzeri kaynak temin edilmesi ve alınması gerekli görülen tedbirler Kurum tarafından bankaların yönetim kurullarına bildirilir.

5. (4) numaralı fıkraya istinaden Kurumca yapılan bildirim izleyen onbeş gün içinde bankalar, yedek akçelerle karşılanamayan zararların giderilmesi için, ödenmiş sermayelerinin bu zarar kadar azaltılması ve sermaye yeterliliği standart oranının yüzde sekize ulaşması için gerekli sermaye artışının tamamen ödenerek sağlanmasını teminen, genel kurullarını yurt çapında yayın yapan en az bir gazetede ilan ederek duyurmak suretiyle olağanüstü toplantıya çağırırlar. Genel kurul kararının, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca onaylanma şartı aranmaz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-8-

Genel kurulun toplanması için oy haklarının yarısına sahip olan pay sahiplerinin katılımı yeterlidir. Kararlar katılanların oy çokluğuyla alınır.

6. (5) numaralı fıkra göre banka genel kurulunca karara bağlanan ana sözleşme değişiklikleri ile rüçhan haklarının kullanımına ilişkin hususlar genel kurulu izleyen üç gün içinde bankanın başvurusu üzerine ticaret sicil memurluklarınca ilan olunur. Sermaye artırımına katılmak isteyen ortaklar bu ilanı izleyen on beş gün içinde rüçhan haklarını kullanırlar.

7. Sermaye artırımının gerçekleşmemesi halinde Kurul, 14 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankaların yeniden yapılandırılması programı dahilinde sermayelerinin artırılmasını teminen, bu maddede belirtilen esaslar dahilinde kaynak tahsis etmek suretiyle, her bir banka için bir defaya mahsus olmak üzere, gerekli görülecek her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

Yeniden yapılandırma programına katılmak isteyen bankaların, (5) numaralı fıkroda belirtilen işlemleri tesis etmeleri ve bu işlemlerden itibaren altı ayı geçmemek üzere Kurumca belirlenecek süre içinde Kuruma başvurmaları şarttır.

8. Kurul, (7) numaralı fıkra göre başvuruda bulunan bankalara, yapacağı değerlendirmeler çerçevesinde Fon tarafından;

a) Sermaye yeterliliği standart oranı yüzde beşten az ancak sıfırdan büyük ve 30 Eylül 2001 tarihindeki bilanço büyüklükleri itibarıyla sektördeki payı asgari yüzde bir olan bankalarda, bu oranın yüzde beşe ulaşması için gerekli sermaye artırımına, ortaklarca veya sermaye artırımına katılanlarca ödenen tutarı aşmamak kaydıyla katılınmasını,

b) Sermaye yeterliliği standart oranları yüzde beş ve daha yüksek olan bankalarda, sermaye yeterliliği standart oranlarının yüzde dokuza ulaşmasına yetecek kadar, hisse senedine dönüştürülebilir tahvil karşılığı ve yedi yıl vadeli olmak üzere sermaye benzeri kredi sağlanmasını,

Temine ilişkin işlemleri ayrı ayrı veya birlikte yapmaya yetkilidir.

Ortaklar tarafından 2001 yılı içinde nakden ödenen ve sermaye yeterliliği standart oranının pozitif kısmına isabet eden bölümü (a) bendi hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınır.

(6) numaralı fıkra göre rüçhan hakkı kullanılmak veya sermaye artırımına katılmak suretiyle yapılan ve sermaye artırımına ulaşmayan ödemeler sermayeye dönüşür.

Fon tarafından bankaya yapılan sermaye katılımının teminatını oluşturmak üzere, bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak elinde bulunduran ortaklara ait hisseler Fon tarafından rehin alınır. Rehne başvurulması gerektiğinde, rehinli hisse senetlerinin mülkiyeti başkaca bir işlem yapılmasına gerek olmaksızın Fona geçer. Fon tarafından muhafaza edilecek bu rehinli hisseler üçüncü kişilerce hazcedilemez, üzerine ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir konulamaz, üçüncü kişilere teminat gösterilemez.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-9-

Bankalar, (a) bendi hükümlerine göre Fon tarafından bankaya yapılan sermaye katılımlarının en az yüzde altmışına karşılık gelen tutarı, aynı risk grubunda bulundukları gerçek ve tüzel kişiler ile bankalar ve diğer malî kurumlar hariç olmak üzere, bankacılık ilke ve teamülleri çerçevesinde 30 Haziran 2003 tarihine kadar kredi olarak kullandırırlar.

9. Bilanço büyüklüğü itibarıyla sektördeki payları yüzde birin altında olan mevduat kabulüne yetkili özel sermayeli bankalar da, diğer bankalarla devir veya birleşme suretiyle sektördeki paylarını en az yüzde bire çıkarmaları ve (7) numaralı fıkra hükümleri çerçevesinde Kuruma başvurmaları halinde (8) numaralı fıkranın (a) bendinde yer alan tedbirlerden yararlanabilirler.

10. Bu madde hükümlerine göre Fon tarafından bankaya sermaye veya sermaye benzeri kredi olarak verilen tutarlar 15 inci maddenin (2) numaralı fıkrası hükümleri çerçevesinde Hazine Müsteşarlığınca Fona ikrazen verilmek üzere ihraç olunacak Devlet İç Borçlanma Senetleriyle karşılanır.

11. Bu maddeye göre alınacak tedbirlerin uygulanmasını teminen banka genel kurullarınca alınan kararlara karşı açılacak davalara ve ihtiyati tedbir taleplerine banka merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılır. O yerde, birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunması halinde yetkili mahkeme (1) numaralı asliye ticaret mahkemesidir.

Açılacak davalarda, mahkemelerce teminat aranmaksızın ihtiyati tedbir kararı verilemez. Teminat tutarı kamu yararı gözetilerek ve duruşma yapılarak ilgili mahkeme tarafından belirlenir.

12. Bu madde uyarınca yapılacak genel kurul toplantısına, sermaye azaltım ve artırımına, sermayenin tesciline, sermaye artırımına konu hisselerin devir sürelerine, hisse senedine dönüştürülebilir tahvil ihracına ve bu tahvillerin hisse senedine dönüştürülmesine ilişkin işlemlerin esas ve usulleri Kurulca belirlenir. Belirtilen konularda Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uygulanmaz. Kurul, bu Kanun, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanunlara ilişkin mevzuatla belirlenen, bankaların malî tablolarının yayımı ve yıllık olağan genel kurul toplantılarının yapılması ile ilgili süreleri değiştirmeye yetkilidir.

13. Bu madde uyarınca kanuni ve ihtiyari yedek akçeler ile sermayenin azaltılmasına konu edilen zararlar, 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesinin 7 nci fıkrasında belirlenen esaslar çerçevesinde bankaların kazancının tespitinde gider olarak matrahtan indirilir.

14. Kurul, bu maddenin uygulanmasına ve bu maddedeki tedbirlerin uygulanması sonucunda Fon tarafından edinilen banka hisselerinin satış ve devrine, sermaye benzeri kredilerin sermayeye dönüştürülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye, bu kapsamda düzenleme yapmaya yetkilidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-10-

15.11.2000 tarihli ve 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunda yapılan düzenlemeler

MADDE 6.- A) 4603 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. Bankalarda 31.12.2002 tarihinden sonra özel hukuk hükümlerine tâbi olmayan personel çalıştırılmaz. Yeniden yapılandırma sürecinde bankaların yönetim kurullarınca gerek özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılmak üzere kendisine sözleşme teklif edilen ancak özel hukuk hükümlerine göre çalışmayı kabul etmeyen gerekse özel hukuk hükümlerine göre çalışması uygun görülmeyp sözleşme imzalanmayan personel, bankaların yönetim kurullarınca Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Devlet Personel Başkanlığı kendisine bildirilen personel listelerini en geç kırkbeş gün içerisinde (özelleştirme kapsam ve/veya programındaki kuruluşlar hariç) tespit edeceği kamu kurum ve kuruluşlarındaki boş kadro ve pozisyonlara atanmalarını sağlamak üzere ilgili kurum veya kuruluşa gönderir. İlgili kurum ve kuruluş bildirimini ulaştığı tarihten başlayarak en geç beş iş günü içinde bu personelin atanmalarını yaparak atamalara ilişkin bilgileri Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı ile ilgili bankalara bildirir. Atama tarihi itibarıyla personelin bankalarla ilişkisi kesilmiş sayılır. Personelin atandığı kurumda fiilen göreve başlayacağı tarihe kadar geçen sürede her türlü malî ve sosyal hakları bankalarca karşılanmaya devam olunur. Bu fıkra hüküm bulunmayan hallerde 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Ataması yapılan personel hakkında bankalar tarafından yapılacak tebliğ işlemini takiben 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 62 ve 63 üncü maddelerinin uygulanmasından atamayı yapan kamu kurum veya kuruluşu sorumludur.

Ancak, bu şekilde nakledilen personelden anılan madde uyarınca eski kadrolarına ait hakları şahıslarına bağlı olarak saklı tutulanlar için bankacılık tazminatı da şahıslarına bağlı bir hak teşkil etmez.

4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi kapsamında Özelleştirme Fonu tarafından yapılması öngörülen ödemeler ilgili bankalar tarafından yapılır.

1.1.2002-31.12.2002 tarihleri arasında uygulanmak üzere bu madde uyarınca, bankalardan genel bütçeli daireler ile katma bütçeli idarelere ve bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlara, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar ile sosyal güvenlik kuruluşlarına nakli yapılan personelin aylık ve diğer özlük hakları karşılığı tutar, ilgili bankalarca Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutar bir taraftan bütçenin (B) işaretli cetveline özel gelir, diğer taraftan Maliye Bakanlığı bütçesinde açılacak bir tertibe özel ödenek kaydedilir. Özel ödenek kaydedilen tutarları kurum ve kuruluşların bütçelerinin ilgili tertiplerine aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Nakli yapılan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-11-

personelin aylık ve diğer özlük hakları karşılığı tutar, aylık dönemler itibarıyla ilgili bankalar ve Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir ve bu miktar en geç tespitin yapıldığı ay sonuna kadar bankalarca yukarıda belirtilen hesaba yatırılır.

B) 4603 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra ve aynı maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi veya Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi tarafından devir alınacak taahhütler ile aktifler arasındaki menfi fark, devir alan bankaya Hazine Müsteşarlığınca nakit ve/veya özel tertip devlet iç borçlanma senedi şeklinde sermaye olarak avans mahiyetinde ödenir. Ancak Hazinece avans mahiyetinde yapılan ödemeler Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılacak incelemeler sonucu onaylanacak devir bilançoları esas alınarak kesinleştirilir. Söz konusu inceleme sonucunda tespit edilen Hazine aleyhine doğmuş fark ve devir tarihi itibarıyla nazım hesaplarda yer alan taahhütler nakde dönüştükleri takdirde nakde dönüştükleri tarih itibarıyla Hazinece nakit ve/veya özel tertip Devlet iç borçlanma senedi olarak ödenir. Hazine lehine bir farkın tespit edilmesi halinde ise söz konusu fark ilgili yıl bütçe kanununda belirtilen esaslar dahilinde devir alan banka tarafından Hazineye ödenir.

Bu madde hükmü uyarınca yapılan Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketinin devir işlemleri nedeniyle doğan menfi farka ilişkin hesaplar muhasebe kayıtları bakımından Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketinin Hazineye borçlu olmasını sağlayacak şekilde izlenir. Bu madde uyarınca yapılan devir sonucu oluşan menfi fark nedeniyle doğan Hazine alacağı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 446 ncı maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasında dikkate alınmaz. Bu devirden dolayı T.C. Ziraat Bankası bilançosunda görünen alacaklar özelleştirme süreci başlayana kadar karşılık ayrılarak giderilir.

4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (c) bendi hükümleri bankanın taraf olduğu davalar yönünden (tesis edilen teminatlar iade olunur); 16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümleri banka aleyhine yapılacak takipler yönünden ve 16 ncı maddenin (9) numaralı fıkrası hükümleri Bankanın alacak ve borçları yönünden Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketi hakkında da uygulanır.

C) 4603 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6.- Bu Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen süreler içinde emeklilik hakkını kullanmayanlara son kez bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren iki ay içinde emekli olmaları halinde emekli ikramiyeleri %20 fazlasıyla ödenir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulmuş Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tâbi personel için de bu madde hükümleri uygulanır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-12-

Bu madde kapsamında emekli olan personel emekli olduğu tarihten itibaren üç yıl içinde anılan bankalarda yeniden istihdam edilemez.

25.11.2000 tarihinde bu bankalarda çalışan personelden özel hukuk hükümlerine geçirilenlerin hizmet sözleşmelerinin 31.12.2003 tarihine kadar, bankaların disiplin yönetmelikleri hükümleri saklı kalmak kaydıyla 1475 sayılı İş Kanununun 17 nci maddesi dışında kalan sebeplerle bankalar tarafından feshedilmesi halinde söz konusu personel hakkında bu Kanunun geçici 1 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca işlem tesis edilmek üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bu kapsamda olan personele sözleşmenin feshi nedeniyle ihbar ve kıdem tazminatı ödenmez. Bankaların kurduğu, kuracağı ve iştirak ettiği veya edeceği bilgi sistemleri ve/veya alternatif dağıtım kanalları amaçlı şirketlere bu bankalardan geçen ve T. C. Emekli Sandığı ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi uyarınca kurulan Türkiye Emlâk Bankası Anonim Şirketi Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile irtibatları devam eden personelden isteyenlerin anılan sosyal güvenlik kurumları ile irtibatları devam eder. Bu fıkra hükümleri bu personel hakkında da uygulanır.

Denetim

MADDE 7.- Özel kanunlarla kurulmuş kamu tüzel kişiliğini ve idari ve malî özerkliği haiz kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların yıllık hesapları Başbakanlık tarafından belirlenen Başbakanlık müfettişi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetçisi ve Maliye müfettişinden oluşan bir komisyon tarafından denetlenir.

Bu madde kapsamındaki kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların faaliyetleri hakkındaki yıllık rapor, her yılın Mayıs ayı sonuna kadar Bakanlar Kuruluna sunulur. Bu kurul ve kuruluşlar faaliyetlerine ilişkin olarak yılda bir defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirir.

Bu madde kapsamındaki kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumlar 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa tâbi değildir.

Bu madde kapsamındaki kurul, üst kurul ve bunlara bağlı kurumların kanunlarındaki ve diğer kanunlardaki bu maddeye aykırı hükümler uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 1.- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Emlâk Bankası Anonim Şirketi ve Tasfiye Halinde Emlâk Bankası Anonim Şirketinin Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri ile Tasfiye Kurulu üyeleri, bu Kanun ve 15.11.2000 tarihli ve 4603 sayılı Kanun kapsamında işlemler yapmaya, 21.2.2001 tarihinden önce açılmış esnaf ve sanatkâr kredileri, küçük ve orta boy işletme kredileri ve zirai krediler ile bu Kanunun 1 inci ve 2 nci maddesi kapsamındaki kredileri söz konusu maddelerde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yeniden yapılandırmaya yetkilidirler.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-13-

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlâk Bankası Anonim Şirketi Yönetim, Denetim ve Tasfiye Kurulu üyelerinin bu Kanun ve 4603 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yaptıkları işlemlerden dolayı hukuki sorumlulukları bankacılık sektöründe faaliyette bulunan özel bankaların yönetim, denetim ve tasfiye kurullarına uygulanan özel hukuk hükümlerine ve mevzuata tâbidir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlâk Bankası Anonim Şirketi Yönetim, Denetim ve Tasfiye Kurulu üyeleri ceza ve idare hukuku bakımından memur sayılmazlar.

GEÇİCİ MADDE 2.- Emlâk Konut Anonim Şirketinde çalışmakta olan memur ve sözleşmeli personel (kapsam dışı personel dahil) kamu kurum ve kuruluşlarına 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi esasları uyarınca Devlet Personel Başkanlığı tarafından nakledilir. Bu maddeye göre yapılması gereken ödemeler Emlâk Konut Anonim Şirketi tarafından yapılır.

GEÇİCİ MADDE 3.- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi; 2002 yılı iş planı ve programlarında 2002 yıl sonuna kadar bankacılık usullerine uygun olarak kullandırılmak üzere, tarım kesimine, esnaf ve sanatkâra, küçük ve orta boy işletmelere ve ihracatçılara kendi kaynaklarından en az bir buçuk katrilyon Türk Lirası karşılığı yabancı para ve Türk Lirası ilave plasman limiti tahsis ederler.

Yürürlük

MADDE 8.- Bu Kanunun;

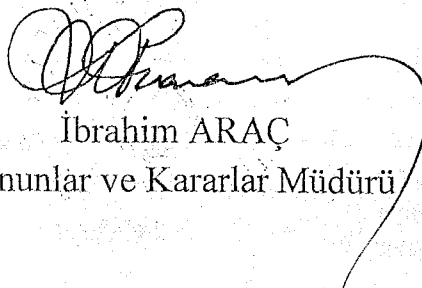
- a) 6 ncı maddesinin (B) fıkrası 3.7.2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı Gibidir.

İbrahim ARAC
Kanunlar ve Kararlar Müdürü